

Vsem članicam in članom želi

vesele božične praznike in srečo v novem letu

JUJ — SEKCIJA LJUBLJANA

Ako pregledamo vrste najbolj delavnih podeželskih učiteljev, vidimo, da so izšli iz različnih stanov in da tudi praksa potrjuje gornje teoretične zaključke.

Vsakdo, ki mu je na srcu dobrobit vsega našega ljudskega šolstva in vsega naroda bolj kakor pa strankarske koristi, mora priznati gornje načelo.

Ako pa priznamo za en stan izjemno stališče, ga moramo priznati tudi za druge sta-

nove, predvsem za delavstvo, ki nima v učiteljskih vrstah sorazmerno dovolj svojih pripadnikov.

Stojimo na stališču, da ljudska šola vzgaja prvo človeka, po narodnosti Slovenca, kot državljana Jugoslovana, potem šele člane enega ali drugega stanu, zato odločno odklanjamo vsako čisto stanovsko ali celo strankarsko izbiro učiteljskega naraščaja. Č. V.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Ne pesimizem — smotrna borbenost je naš izhod

Marsikateri tovariš začetnik ostaja izven naše organizacije. Skeptična so mnenja, ki jih izraža o njej. Z njimi opravičuje svojo neorganiziranost pred samim seboj in pred drugimi. Pravi:

1. da je previsoka članarina;
2. da organizacija nič ali premalo nudi;
3. da v njej ne more uveljaviti svojih težnenj in sposobnosti;
4. da mora štediti zaradi nujnih nabav;
5. da ne potrebuje organizacije, ker izhaja brez nje in uredi osebne zadeve bolje, če ni organiziran.

Mnogi so napačno informirani o delu in ciljih naše stanovske organizacije, ker nimajo plodnega stika s stanovsko zavodnimi tovariši. Tudi nekateri organizirani tovariši spreminjajo svoje odnose do organizacije, tako da prevladuje v njih pasivnost in pesimizem.

Vse to dokazuje le, da smo učitelji še preveč zagnjeni predvsem v svoje majhne osebne zadeve, da preko njih v svet dogodkov le včasih dovolj zavedno pogledamo, aktivno vanje posežemo pa prav poredkoma. Ker tvorimo najtesnejše vezi z ljudstvom, nam je danih v tem oziru mnogo možnosti, le da jih do danes izrabljajo drugi, mesto naše urejene stanovske skupnosti.

Da ne bomo lutke dnevnim klikam, ampak resni delavci na izboljšanju vzgoje in vsega življenja, je nujno:

1. da se zavemo pravih odnosov do činiteljev današnjih življenjskih prilik.

Brez naslova

V žarometu idealov je ležal ves prostorni svet pred nami. Nenadoma pa, — kakor da bi sonce zatemnelo! Tihi, drsajoči so postali naši, prej tako prožni koraki.

Brezposelnost!

Kdor jo je okusil, ta ve, razume. Sklonjeni pod pezo brezposelnosti smo taval v mrak brezupnosti. Čas se je cedil, lepljivo, grenko in se je grenkoma trpala v nas... pa se je nagromadila tekoma let za gore visoko.

Dočakali smo. Lepega dne je odzvonilo naši brezposelnosti: Amen. Ni bilo ne veselja ne žalosti v nas. Kakor da je brezposelnost in boj za trdo skorjico kruha — izmaličil naše misli, srce.

Metka. Skozi snežne viharje je šla njena prva pot v službo. Visoko v hribe. Pa glej

A. P.:

Učitelj Jerman
čita časopis...

Učitelj Franc Jerman (sin učitelja Franca Jermana iz dežele Hlapcev) se je v petek popoldne po kavi zleknil v mehki naslanjač, iztegnil noge daleč pod mizo ter se pripravil k čitanju svojega priljubljenega časopisa »Učiteljskega tovariša«. Tako je pač delal vsak petek, odkar je stopil v učiteljski poklic. Ostre poteze obraza so se mu ob čitanju omilile in skoraj je postal dober, plemenit človek, ki mu je tolaženje poklic in samaritanstvo čednost. Najprej je prečital borbeni uvodnik. To je dobro, je tuhtal sam pri sebi, in ako bi imel pri roki rdeči svinčnik, bi eno in drugo podčrtal. Za dni mojega pokojnega očeta takih besedi v deželi Hlapcev ni bilo dosti, a še kolikor jih je bilo, so utonile v blatu Blatnega dola. Besede o pravici in krivici so bile Jermanu všeč. Nič ne de, je nadaljeval samemu sebi v svojih mislih, če vso to lepoto odnaša veter, toda vsaj čitati se da in to je že nekaj. Končno, je dodal, pa je le še tukaj pest. Pest, da — — — toda —

Za hip se je zamislil. Oči so mu zaplavale po razkošno opremljenem stanovanju. Bogate preproge so ustvarjale v sobi tisto dobro, ugodno domačnost, ki je vselej doma pri dobro situiranih ljudeh. Človeku se zdi, kakor da ga nekaj boža po telesu in občutek se približuje neki sladki dremavici. Šle so mu mimo oči slike iz otroških let. Spomnil se je tistega znanega božičnega večera, ko je oče prišel domov ves besen, kot ga ni videl še nikdar. Seveda je zvedel nekaj svojevrsnega, ampak, slepec, le on ni vedel, da se mu žena vlačila s Ferjanom kali, s tistim priznanim lažnivcem in prešušnikom. Potem je bilo konec vsega. Konec očeta, konec matere, konec moža, konec žene. In sam s kopo bratov in sester je ostal na cesti, in ljubi Bog je skrbel za vse po vrsti, kakor skrbi za vrabce pod nebom ali za druge živali.

novi, predvsem za delavstvo, ki nima v učiteljskih vrstah sorazmerno dovolj svojih pripadnikov.

Stojimo na stališču, da ljudska šola vzgaja prvo človeka, po narodnosti Slovenca, kot državljana Jugoslovana, potem šele člane enega ali drugega stanu, zato odločno odklanjamo vsako čisto stanovsko ali celo strankarsko izbiro učiteljskega naraščaja. Č. V.

2. da strnemo vse naše sile v enoten delovni tok, ki bo oplajal predvsem narod v masi in naš stan;

3. da se borimo proti vsem rušilcem našega ugleda in cepitvam v naših vrstah;

4. da dvignemo sebe, tovariše in tovarišice do višine čim popolnejše sodobne osebnosti;

5. da ustvarimo temelje za najpravičnejšo rešitev naših osebnih zadev in trenj; službena mesta, napredovanja, upraviteljstva;

6. da dvignemo naše zanimanje za življenjske razmere našega otroka in ljudstva v taki meri, da po njih ugotoviti ne bo naša borba za njih izboljšanje nič zastajala za borbo za ureditev našega gmotnega položaja. Če smo mi v našem položaju žrtve nerazumevanja in nezanimanja odločujočih, potem ljudstvo v svojih težavah ni v tem nič na boljšem. Skupna borba bo ozdravila zlo pri korenih.

Smotrna aktivizacija — delavnost vseh tovarišev in tovarišice je prva nujnost, kateri naj tudi služi naša rubrika.

Tovariši — tovarišice! Ako smo do sedaj gledali predvsem svoje osebne težave in ovire k boljšemu in vrednejšemu življenju in jim dajali izraza v naši rubriki — obrnimo odsele več pozornosti tudi na naš skupen nastop. Napori, delo in krič zavedne skupnosti vseh učiteljev pripravnikov bodo silnejše od tožbe posameznika. Lotimo se dela in priprimo s skupno borbo. Siv.

čudo! Prešeren smeh je bil pozdrav viharju. Zanos in moč sta plala v žilah. »Pravna bo!« so rekli hribovci in je bila njihova od prvega dne. Žrtvovala je njihovim otrokom ves svoj čas, mladost in del zdravlja.

V mali temačni izbi, v na pol razpadli kmetski bajtici, je prelivala ves žar srca v mnoga mnoga mala srčka. Od osme ure do šestnajste. Potem je naslonila trdno glavo na mizo, rdeči zublji so krožili pred očmi, roka, nevajena počitka, je nemirno bajala v mrak. Potem delo v pozno noč, prepričanje s strahovi, pogovor v neskončnosti in sanje polne nemira.

Nekje pa računa trezno in preudarno trgovec in se kopicijo številke. Učiteljica Metka pa gnete misli, — zakaj, te številke jo

Obrnil je list. Druga stran časopisa je bila popisana s tožbami in žalovanjem. Tudi tega je na svetu, se je zamislil, in neka veselost mu je šinila preko obraza. Ne da se pomagati, je razglabljal, ko se je spomnil enega in drugega iz življenja. Seveda je les zato les, da ga kusi. Po podplatih tolčeš, ker je podplat potem trši. In učitelj? Kajpak, to pa je običaj v deželi Hlapcev: zato je tu, da si sleherni obriše roke vanj. Ta običaj je načelo, ki ga spoštujeta učitelj in slehernik. Je že tako, če ne moreš ali če ne znaš pretrgati s tradicijo!

S tradicijo!... Obraz je dobival čedalje zasmehljivejše poteze. Tradicija! Ta beseda mu je bila že od nekdaj všeč. Kadar koli so hoteli kje kaj očuvati, so se spomnili tradicije. Spoštujemo prošlost, spoštujemo življenje, kakršno je bilo in je, ohranimo tradicijo, šege, navade, vse to, kar je dičilo naše očete, dede in pradede! Popotoval je pogled s tiskane papirja v naše vasi, v domove, v posamezne družine. Kaj hočeš, kdo neki je raziskal socialno plat življenja tega ljudstva? Na dan osemnajst ur garanja, prehranjevanje otrok in odraslih s premalo začinjeno jedjo, alkoholizem, garje, slabokrvnost, da, celo tuberkuloza. Od kdaj je vse to? Od danes? Dojenček leži poleg težko jetičnega odraslega, na milijone bacilov kašlja vanj, uničuje mu mladi život. Tamle za pečko se zvija revmatičen starec, stoče nadušljiva ženska. Zrak duši. Seveda, zunaj je zima, okna so okenca, brez rožmarina. Vse življenje je uklenjeno v to strašno tradicijo, ko je živel ded, praded ravno tako, kot živi vnuk, pravnuk. In je v tradiciji vse slabo lepe zelene ali pobeljene domovine.

Kaj si? Idealist ali materialist? Za komi pojdeš? Težka vprašanja trkajo na duri. Vsa bogatija je samo prived, prived so težke preproge in udoben naslanjač, kar takole je vržena beseda o zadovoljnim učitelju Jermanu. Toda ni vseeno. Rodi se Bog: tako se bo rodilo tudi lepše življenje, ki ne bo imelo na sebi pradi tradicije. Jermanov duh bo večno živel v tej narodni gmoti, učitelj bo popeljal neboljence na sonce, in tam si bosta voščila: Vesel božič, veselejše novo leto!

prizadevajo v živo. Bajtice so raztresene, deca lačna in raztrgana... pa roma dinarček na to stran, pa roma na ono stran, vsepovsod... Metkin mošnjček pa se drži sključeno in klavirno kar ves mesec. Leto za letom. Pet jih je že. Ze vse bolne so ob tem misli učiteljice Metke.

Samo o drobci sreče, o drobci pravice še sanja učiteljica Metka. M. K.

Ob odprtem grobu
† tov. Viljema Zehrerja

Kozje, 14. decembra.

Smrtonosne klice, ki tako pogosto dobivajo svoje žrtve v socialno šibkih in pravno nezaščitenih ljudskih plasteh, so dobile svoja ugodna tla tudi v vrstah našega stanu. Odprla se je gomila in vzela v svoj hladni objem tovariša, ki je moral sredi najlepše moške dobe, poln idealov in načrtov, pretrgati z življenjem. Ravno, ko je šlo v zaton enoinštirideseto leto njegovega življenja, se je poslovil in zatisnil svoje utrjene oči.

Ko je še bil v posesti svojih krasnih sil, je bil s svojim življenjem in značajem živ zgled visoko razvite stanovske zavesti, ki mu je narekovala, da je neustrašno branil pravice in upravičene zahteve stanu; kot tak se ni strašil žrtve. Z nič manjšim zanosom se ni aktivno udeleževal življenja in dela v organizaciji, ko je kot mlad začetnik učiteljeval na osamljeni enorazrednici v Šmiklavžu pri Slovenj Gradcu, kakor pozneje v Kozjem, kjer je zadnja leta kot šolski upravitelj služboval. Njegovo delo je izviralo iz spoznanja, da bo stanu dodeljeno le to, kar si bo v vztrajni borbi priboril.

Njegove plemenite lastnosti in vzgojiteljske sposobnosti so našle plodna tla med mladino v oddaljeni in zapuščenosti kozjanski dolini. Njegovo vztrajno prizadevanje za izboljšanje šole in njegovo neumorno delo za odpravo predvsem bedni mladini, ki zavzema v tem kraju tako velik obseg, je šlo na račun njegovega šibkega zdravja. Tenkovestnost in čut odgovornosti sta mu narekovala, da je prej mislil na mladino, ki mu je bila izročena v uk in vzgojo, kakor pa na svoje lastno zdravje, kar je tudi pripomoglo k njegovi prezgodnji smrti. Učiteljsstvu na šoli ni bil nadrejeni šef, temveč tovariš in svetovalec.

Ko je kal bolezní začela razjedati njegovo telo, je zaman pričakoval, da bo našel razumevanje in upoštevanje njegovega stanja. Zaman je prošil za službeno mesto, kjer bi mu lahko spremenjene okoliščine nudile izdatno pomoč tedaj, ko je še bila možnost, da si vsaj podaljša življenjsko dobo in na ta način prihrani družini očetovsko skrb, svojima nedoraslim hčerama pa toplo očetovsko besedo. Zato so tudi njegove besede na bolniški postelji zoper prizadevano mu krivico, ki jih je tako pogosto oživljala, zapustile tako mučen vtis v vrstah vsega stanu. Izgubljena vera v pravico ga je spremljala v hladni grob na kozjanskem pokopališču.

Cvetje, s katerim je pokojnika obsula šolska mladina, venci in sprevoz na njegovi zadnji poti, so najlepši dokaz, kako je bil pokojnik priljubljen ne le med učiteljskim, temveč v isti meri med mladino in ljudstvom. To naj bo vsaj v delno tolažbo žalujoči pokojnikovi ženi in malima hčerkicama, ki jokat za izgubljenim očetom. Učiteljsstvu je za zapustil svetel primer dobrega vzgojitelja, neumnega delavca in zvestega tovariša.

Naj mu bo zemlja kozjanska lahka!

M.

Zadovoljen Božič in uspehov polno 1940. leto

želita vsem čitateljem, sotrudnikom, tovarišicam in tovarišem
uredništvo in uprava »Učiteljskega tovariša«

† Slavka Burnik

Dne 4. decembra je nenadoma preminula dobra gospa Slavka Burnikova, upraviteljica državne pomožne šole v Mariboru.

Rojena je bila v lepi Idriji 6. junija 1882. leta. Svoja otroška leta je preživela v rojstnem kraju. Šolala se je na meščanski šoli, višji dekliški šoli in učiteljski v Ljubljani, kjer je položila maturo leta 1903. Izpit za strokovno učiteljico je položila leta 1923.

Za svoje življenjsko delo si je izbrala enega izmed najtežjih, a najlepših poklicev, to je učiteljski poklic. Službovala je dve leti v svojem rojstnem kraju v Idriji, 6 let v Zireh, 10 let — tudi med vojno — v Postojni, od leta 1921. dalje pa v Mariboru, ves čas na pomožni šoli, zadnjih 9 let kot upraviteljica.

Dobra Slavka je bila vsa prežeta narodnega duha. Ko je tujec zasedel njeno toliko ljubljeno ožjo domovino, je morala oditi, kajti tam ji ni bilo več mogoče vzdržati. Presečila se je v Maribor in tu skupno z ostalimi prosvetnimi pionirji poveljnega Maribora pomagala orati trdo ledino za nacionalno utrditev naše severne meje. Bila je dobra, plemenita žena. Ni ji bilo dano, ustvariti si lastno družino, zato pa je bila dobrotnica in mati mnogim, pomoči potrebnim otrokom. — Posvetila se je v Mariboru vzgoji najbednejše, to je slabonadarnjene dece, kateri usoda in narava nista dali vseh tistih sposobnosti, ki jih imajo zdravi ljudje. S kako vneto in prav z materinsko ljubeznijo jim je pripravljala izdatne vsakoletne božičnice in skrbela za pogostitev pri sklepnih šolskih obhajilih.

Pokojna Slavka je bila odlična članica CMD, kjer je zavzemala vodilna mesta. Pri vsem njenem načrtnem socialnem in nacionalnem delu je bila skrajno požrtvovalna in iniciativna, obenem pa tudi konsekvantna narodna delavka. Za javno delo je vedno rada dala vse svoje sile na razpolago, pri narodnih in drugih prireditvah Slavka Burnikova nikdar ni manjkala.

Pokojna Slavka je bila odlična tovarišica in prijetna družabnica. Kjer je bila ona, tam je bila domačnost doma. Ko se je zadnje leto v službi že nahajala na prepotrebem bolezenskem dopustu, radi oslabelega srca, je še vedno imela polno skrb za osirotelo mladino, toda kljub vsej tej skrbi in za skrbi za lastno zdravje je ni zapustilo njeno veselo razpoloženje in večkrat celo šegavost.

En usoda? Ko bi morala Slavka stopiti v toliko zasluženi pokoj in gledati sadove svojega dela, jo je tako naglo Bog poklical k sebi! Kako globoko nas je pretresla ta novica in to tembolj, ker smo jo vedro in razpoloženo še dan poprej imeli v svoji sredini.

Poleg njenih dragih svojcev globoko obkokujejo njeno tako naglo in prerano smrt vsi hvaležni revni otroci, ki jim je bila tako dobra mati, vsi tovariši (ice) in prijatelji (ice), ki so izgubili svojo prijetno družabnico, CMD in ostala nacionalna društva, ki so izgubila odlično sodelavko. Ostala nam bo vsem v častnem spominu.

Slavka Burnikova naj mirno spi v Ljubljani, v lepi slovenski zemlji, katero je ljubila goreče in za katero se je vsa žrtvovala. I. C.

Splošne vesti

— Med božičnimi počitnicami izpade ena številka »Učiteljskega tovariša«. Prihodnja številka izide po novem letu.

VABILO

JUU — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani — odsek za strokovno nadaljevalne šole vabi na posvet vse tovariše in tovarišice, ki se zanimajo in delujejo na strokovno nadaljevalnih šolah. — Sestanemo se

dne 2. januarja 1940. ob 10. uri dopoldne
v prostorih sekcije JUJ v Ljubljani,
Franciščanska ulica 6.

Dnevni red:

1. Poročilo odseka o delovanju strokovno nadaljevalnih šol.
2. Razgovor o bodočem delu.
3. Slučajnosti.

Prosimo vse tovariše in tovarišice, da pripravijo kratka poročila, ki zadevajo strokovne šole.

Odsek za strok. nad. šole pri sekciji JUJ v Ljubljani.

— V svrhu likvidiranja OBUA vabim vse bivše brezposelne tovariše na sestanek 26. t. m. ob 10. uri dop. v prostorih OBUA. — Predsednik Kek Drago.

— »Popotnik« štev. 3-4, posvečen našim nižje organiziranim šolam, izide še pred Božičem. Ekspedicija bo v četrtek, dne

21. t. m., končana. Tovariši (ice) v krajih s slabimi poštными zvezami naj pri domači pošti zaprosijo, da jim pošljejo revijo na poštinski naslov. V dolgih božičnih počitnicah bo zanimivo pedagoško-didaktično čtivo posebno dobrodošlo! Vsem čitateljem in sotrudnikom vesel Božič in uspehov polno leto 1940!

Uredništvo.

— Tovarišice! Sestale se bomo v četrtek, dne 28. decembra t. l., ob 3. uri popoldne v prostorih sekcije JUJ v Ljubljani, Franciščanska ulica 6. Vabimo poverjenice odsekov učiteljic, da pripravijo vprašanja in predloge, ki jih bomo obravnavale na našem sestanku. — Odsek učiteljic pri sekciji JUJ v Ljubljani.

— V počastitev spomina preminulega tov. Frana Cvetka v Krčevini pri Mariboru sta darovali tov. Ana in Marica Suhač v Celju 200 din socialnemu fondu JUJ okrajnega društva v Celju. Iskrena hvala!

— Zadruga Dom učiteljic v Ljubljani vabi k božičnemu sestanku, ki se bo vršil v četrtek, 28. decembra t. l., ob 9. uri dopoldne v prostorih Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Na dnevnem redu je tudi aktualno predavanje tov. Milene Petovarjeve iz Kape v Prekmurju: »O delu učiteljice - začetnice«. Dobrodošle članice in druge tovarišice! — Odbor.

— Praktični učiteljski izpiti so bili pred državnim izpitnim odborom od 6. do 16. decembra t. l. na državnem učiteljski v Ljubljani. Izpit so napravili naslednji učitelji (ice) -